

Vlaams
Parlement

stuk **2427** (2013-2014) – Nr. 2
ingediend op 24 februari 2014 (2013-2014)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet
van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering
en de bodembescherming

Amendement

AMENDEMENT Nr. 1

**voorgesteld door mevrouw Elisabeth Meuleman
en de heren Hermes Sanctorum en Dirk Peeters**

Artikel 95/1 (nieuw)

Een artikel 95/1 invoegen, dat luidt als volgt:

“Art. 95/1. In hetzelfde decreet wordt een titel IVbis, die bestaat uit een artikel 170bis, ingevoegd, die luidt als volgt:

“TITEL IVbis. Onderzoek naar de mogelijkheid om uitgegraven bodem in te zetten als alternatief voor een primaire delfstof

Art. 170bis. De Vlaamse Regering legt in delfstoffenrijke gebieden aan de initiatiefnemers van grond- en infrastructuurwerken de verplichting op om de uit te graven bodem voorafgaandelijk te onderzoeken op de bouwtechnische geschiktheid ervan als alternatief voor een primaire delfstof.

De Vlaamse Regering legt de voorwaarden van de onderzoeksplicht vast bij besluit en bepaalt daarbij tevens welke gebieden als delfstoffenrijk beschouwd worden en voor welke gronddiepten en vanaf welke hoeveelheid bodemverzet in die gebieden, de in het eerste lid van dit artikel verplichte onderzoeken van toepassing zijn.”.

VERANTWOORDING

Algemene toelichting

Er blijft groot verzet tegen de leemontginning op diverse plaatsen in Vlaanderen, omdat die ten koste gaat van de natuur en omdat die de open ruimte en het landschap zwaar aantast. Ook voor andere oppervlakedelfstoffen (zand, grind enzovoort) doen zich bij tijd en wijle soortgelijke problemen voor.

In het Milieubeleidsplan 2011-2015 stelde de Vlaamse Regering dat afvalstoffen, waar mogelijk, opnieuw moeten worden gebruikt als grondstoffen (het principe ‘cradle to cradle’, ‘van wieg tot wieg’).

In het Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan stelde de Vlaamse Regering doelstellingen voorop in verband met zuinig ruimtegebruik, eco-efficiëntie en een duurzaam beleid inzake grondstoffen en materialen, met name in de bouwsector. Bovendien werd daarin de ambitie geformuleerd om de behoefte aan primair ontgonnen oppervlakedelfstoffen verder te beperken en het aandeel ingezette alternatieven, in verhouding tot primaire oppervlakedelfstoffen, de komende vijf jaren te verhogen.

Ook in het Uitvoeringsplan Milieuverantwoord materiaalgebruik en afvalbeheer in de bouw (OVAM-2007) werden soortgelijke doelstellingen opgenomen.

Dat alles neemt niet weg dat er nog altijd een groot aantal leemontginningsgebieden en een grote oppervlakte aan leemontginningsgebieden werden aangegeven in het Bijzonder Oppervlakedelfstoffenplan voor de Vlaamse Leemstreek, dat de Vlaamse Regering goedkeurde op 23 juli 2010.

De vraag moet dan ook gesteld worden of de Vlaamse Regering haar duurzaamheidsdoelstellingen inzake materiaalgebruik in haar diverse plannen niet nader zou moeten preciseren en hard maken.

De indieners van dit amendement zijn van mening dat de Vlaamse Regering bij de behoefteraming voor nieuw te ontginnen grondstoffen meer rekening zou kunnen houden met:

- het aanbod aan steenpuin, baggerspecie en ander bouw- en sloopafval, om op die manier consequent het ‘cradle to cradle’-principe toe te passen op alle bouwstoffen;
- mogelijke alternatieven, bijvoorbeeld bij de zogenaamde ‘opportuniteiten’: leem die in heel Vlaanderen vrijkomt bij infrastructuur- en bouwwerken, zandwinningen, stortplaatsen enzovoort;

- de ontwikkeling van nieuwe bouwtechnieken, zoals bijvoorbeeld houtskeletbouw en de trend tot verminderd materiaalverbruik in de baksteenindustrie;
- de alternatieven voor het gebruik van leem als toeslagstof, zoals de inzet van leisteen, om daardoor onder meer de uitstoot van zwavel te verminderen.

Het is ook nodig dat de Vlaamse Regering afziet van een beleid van lakse emissienormen voor steenbakkerijen wegens de export van baksteen, want dat is slecht voor de gezondheid en het milieu van de omwonenden en het drijft de behoefte aan leemontginning op onverantwoorde wijze verder op.

Toelichting specifiek bij het voorgestelde artikel

In de bestaande grondverzetregeling zoals vastgelegd in het decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (het Bodemdecreet), en nader gepreciseerd in het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (VLAREBO), wordt er gefocust op milieu-hygiënische kenmerken van uitgegraven bodems, hetgeen logisch is in de context van een decreet dat als bedoeling heeft de kwaliteit van de bodem overal in Vlaanderen te vrijwaren. Een hele procedure treedt in werking vanaf het moment dat men van plan is bodem uit te graven (onder meer milieu-hygiënische onderzoeken, technische verslagen met conformverklaringen, grondverzettoelatingen en bodembeheerrapporten). De zorg is daarbij echter niet in de eerste plaats dat het bouwtechnische potentieel van alle bruikbare gronden gemaximaliseerd wordt. Weliswaar blijkt in de praktijk dat daardoor al meer aandacht gaat naar het zoeken van bouwkundige toepassingen van uitgegraven bodem, maar anderzijds blijkt ook dat sommige specifieke uitgravingen nog in aanmerking komen voor nog hoogwaardigere toepassingen. Dan hebben we het bijvoorbeeld over de mogelijkheden om leemgronden die bij werkzaamheden vrijkomen een zo hoogwaardig mogelijke bestemming te geven (bijvoorbeeld in steenbakkerijen). Dat is wel een belangrijke zorg in het Oppervlakedelfstoffendecreet en de oppervlakedelfstoffenplannen. Door uitgegraven gronden met specifieke bouwtechnische kenmerken, die in het kader van bestaande werkzaamheden vrijkomen, een hoogwaardige toepassing te geven, kan immers de ontginning van delfstoffen in ontginningsgebieden verminderd worden en kan de druk op de ruimte door nieuwe ontginningen beperkt worden. Bouwprojecten kunnen dus tot op zekere hoogte – wanneer ze gepaard gaan met uitgravingen van substantiële hoeveelheden grond met specifieke bouwtechnische eigenschappen – beschouwd worden als alternatieven voor ontginningen. Het is echter niet opportuun om bouwprojecten naast de VLAREBO-regelgeving eveneens te onderwerpen aan het Oppervlakedelfstoffendecreet. De procedures voor ontginningen zijn immers niet afgestemd op de snelheid die nodig is bij realisatie van bouwprojecten.

Vandaar het voorstel om in het Bodemdecreet een nieuwe titel IVbis op te nemen met bepalingen over het gebruik van uitgegraven gronden als alternatief voor primaire delfstof. Het gaat dan voor alle duidelijkheid over gronden die vrijkomen bij bouw- en infrastructuurprojecten en niet om primaire delfstoffen uit ontginningen. Dit artikel voorziet in een aan de opdrachtgever van de werkzaamheden opgelegde verplichting om bij bouw- of infrastructuurwerkzaamheden, die opgestart worden in gebieden waar mag worden verwacht dat er delfstoffen in de ondergrond zitten, een voorafgaand onderzoek te verrichten naar de bouwtechnische geschiktheid van de uitgegraven bodem met de bedoeling om de meest hoogwaardige toepassing voor die uitgegraven bodem te definiëren. De meerkosten die dit onderzoek veroorzaakt, worden ruim overtroffen door de meerwaarde die voortspruit uit de nieuwe toepassing als grondstof. In de bevoegde administratie ALBON (afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen) denkt men al een tijd in de richting van een dergelijke ‘delfstoffentoets’.

Het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn voor alle graafwerken in heel Vlaanderen een dergelijke verplichte test op te leggen. De Vlaamse Regering bakent daarom de gebieden af waarvoor dat zinvol is en geeft ook aan vanaf welke diepte en voor welke minimaal uit te graven hoeveelheden bodem, de verplichting tot onderzoek geldt.

De indieners van het amendement kiezen er bewust voor, na overleg met de sector, om enkel een verplichting tot onderzoek naar de bouwtechnische karakteristieken van de grond op te leggen. Er zal geen verplichting tot hoogwaardige toepassing worden opgelegd, daar ervan kan worden uitgegaan dat vraag en aanbod elkaar vanzelf zullen vinden indien dat economisch een meerwaarde biedt. Een voorwaarde daarvoor is natuurlijk dat de ruimte voor de ontginning van primaire delfstoffen schaars gehouden wordt, zodat er voldoende aansporing is om zoveel mogelijk van alternatieve grondstromen gebruik te maken. Er kan eveneens gedacht worden aan een subsidiëring van uitgegraven bodem (dat is in feite al vastgelegd in het Oppervlakedelfstoffendecreet, maar zou kunnen worden uitgebreid naar het VLAREBO) die herbruikt wordt in de meest hoogwaardige producten.

■